

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 6 (8)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 6-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

6

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Karabayev R.Z. Raqamli iqtisodiyot: nazariy asoslari va O‘zbekistonda rivojlanish yo‘nalishlari.....	8
Ubaydullayeva N.A. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda kichik biznes korxonalarining rivojlanish strategiyalari: nazariy yondashuvlar.....	11
Xatamov A.A. Raqamli transformatsiya asosida ixtisoslashtirilgan savdo majmualarida moliyaviy resurslarni boshqarishni takomillashtirish.....	15
Yokubjonova X.Yo. Co-marketing strategiyasining ekoturizmni brendlashiga integratsiyasi: metodologik yondashuv va amaliy natijalar.....	19
Yusupova M.B., Jamoliddinova (Usmonova) S.S. Ustama xarajatlarni tasniflash va uning mahsulot tannarxini shakllantirishdagi ahamiyati.....	24
Abdug‘ofurova O.M., Yusupova M.B. Ishlab chiqarish korxonalarida tannarxni kalkulyatsiya qilish va uni takomillashtirish yo‘llari.....	27
Xojiboyev M.Sh. Xorijiy tajribalarni O‘zbekiston nodavlat oliy ta’lim muassasalari boshqaruv hisobi tizimiga moslashtirish: nazariy asoslar va amaliy istiqbollari.....	31
Исраилова Д.К. Глобализация в условиях демографического кризиса: социально-экономические риски.....	38
Qurbonova X.I. Bozor iqtisodiyotida davlatning makroiqtisodiy muvozanatni ta’minlash va inqirozga qarshi siyosati.....	43
Asqarov A.H. Oliy o‘quv yurti talabalarida moliyaviy savodxonlikni aniqlash me’zonlari (noiqtisodiy yo‘nalishi talabalar misolida).....	47
Yunusova S.A., Turg‘unboyev A.A. Eko-mehmonxona tushunchasi, turlari va asosiy xususiyatlari.....	51
Barnayev Z.Sh. Xizmat ko‘rsatish sohasi korxonalari raqobatbardoshligining mazmun-mohiyati va xususiyatlari.....	55
Bobokulov A.A. Erkin iqtisodiy zonalar va kichik sanoat zonalarining hududiy iqtisodiy integratsiyaga ta’siri.....	59
Рахимжонов Б.Б., Рахимжонов Б.Б. Инновационные процессы как фактор развития промышленных предприятий.....	63
Matmusayev M.O. Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari.....	67
Raxmatjonova G.E. Ishlab chiqarish korxonalarining asosiy vositalari buxgalteriya hisobini xalqaro andozalar talablari bo‘yicha takomillashtirish.....	72
Kamoldinova N.A. Ayollar tadbirkorligi faoliyatida raqamli integratsiya darajasini baholash.....	76
Xaitova M.K. Raqamli platformalar orqali biznes modellarini yangilash va kompaniyalar strategik imkoniyatlarini kengaytirish.....	81
Yo‘ldashev M., Sotvoldiyev U. Davlat byudjetini taqchilligi va uni kamaytirish mexanizmlari.....	85
Maribjonov B.I., Arabboyev J.S. Tuman mahalliy byudjetidan moliyalashtiriladigan maktabgacha va maktab ta’limi tashkilotlarining 4-guruh xarajatlarining tahlili.....	88
Ro‘ziyev Sh.Sh. Hududiy iqtisodiy rivojlanishda mahalliy ishlab chiqarishni boshqarishning zamonaviy usullari.....	92
Nematov G‘.G‘., Sotvoldiyev U.K. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tishning iqtisodiy asoslari va istiqbollari: deкупpling indeksi tahlili.....	95
Karimov D.M., Mustafayeva H. Xorij tajribasi asosida O‘zbekistonda pensiya tizimini takomillashtirish....	99
Ermatova S.I. Sanoat korxonalarida majburiyatlar tarkibi va moliyaviy barqarorlikning empirik tahlili (Andijon viloyati to‘qimachilik korxonalari misolida).....	104
Ermatov M.S. Sun’iy intellekt va mehnat bozorida raqamli inqilob: tahdidmi yoki kelajak imkoniyatimi?....	107
Azizova H.A. Raqamli transformatsiya sharoitida sanoat korxonalarining investitsion-innovatsion faoliyatini takomillashtirish yo‘llari.....	111
Юсупов А.С., Джангабаева Г.П. Международный рынок акций: содержание, виды и особенности..	114
Xusanova Z.R. Andijon viloyatida ayollar tadbirkorligini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi va uning xususiyatlari.....	119
Abdulazizov A.A. Energetika tarmog‘i korxonalarida ishlab chiqarish resurslaridan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	122
Norov A.E., Fazliddinov Sh.Sh., Erkinov X.X. Liderlik va motivatsiya o‘rtasidagi munosabatga ta’sir etuvchi omillar.....	126
Атаханова Ш.С., Мирхамидова Д.Н. Цифровая трансформация как инструмент достижения ESG-целей в нефтегазовой сфере Республики Узбекистан.....	131
Toxirov J.R. Mijozlarga yo‘naltirilgan raqamli marketing asosida savdo xizmatlarini modernizatsiya qilish.	136

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 6-son 2026 yil

Sulaymonova F., Ro‘zimov B. Online ta’lim xizmatlari bozorining kengayishi natijasida an’anaviy ta’lim sektorida yuz berayotgan iqtisodiy o‘zgarishlar.....	140
Zayaviddinova N.M. Hududda xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyatini boshqarish strategiyasini takomillashtirish.....	143
Odilova M.A. Kimyo sanoatidagi korxonalar faoliyatida resurslardan samarali foydalanish.....	147
Axmedova D.N. Mintaqaviy raqamli tayyorlik indeksining hududiy iqtisodiy o‘lishga ta’siri.....	151
Sapayeva N.K. O‘zbekiston to‘qimachilik sanoatida yashil transformatsiya va B2B raqamli marketing asosida barqaror rivojlanish modeli.....	155
Allayarov S. Startup financing mechanisms: a comparative analysis of angel investment, venture capital, bank lending, and state grants.....	158
Махмудов О.Х. Moliya tizimining boshqa iqtisodiy tizimlar bilan aloqadorligi.....	162
Ibragimova M.M. “Yashil iqtisodiyot” va “Yashil tadbirkorlik” tushunchalarining iqtisodiy mazmuni va evolyusion transformatsiyasi.....	167
Olimjonov A. Korxona faoliyatining samaradorligini oshirishda moliyaviy barqarorlik va rentabellik ko‘rsatkichlari o‘zaro bog‘liqligini tahlil qilish.....	171
Rakhimboeva B.D. Analysis of the economic situation of the development of export activities of small businesses in Uzbekistan.....	174
Raxmatova F.Y. To‘qimachilik korxonalarida aylanma iqtisodiyot modelini joriy etishning iqtisodiy mexanizmlari.....	178
Ergasheva A.F. Milliy hunarmandchilik mahsulotlarini brendlash va bozorda pozitsiyalashning strategik yondashuvlari.....	181
Navruzova G.U. Theoretical models and institutional mechanisms, forms and structures of cooperation between education and manufacture.....	184
Djumayeva S.K. Yashil investitsiya muhitini shakllantirishda raqamli iqtisodiyotning makroiqtisodiy ta’siri (O‘zbekiston hududlari misolida).....	188
Pardayev TN., Muqimov A.R. Boymirzayev K.M. Jismoniy shaxslar tomonidan olib kiriladigan tovarlardan bojxona to‘lovlarini undirishni takomillashtirish.....	193
Ибодуллоева З.С. Экономические стимулы внедрения водосберегающих технологий в аграрном секторе Узбекистана.....	199
Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini yaxshilashda innovatsion yondashuvlar va raqamli vositalar.....	203
Raxmatova S.S. Turizmni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashning o‘ziga xos xususiyatlari.....	207
Umarova M.M. Foreign brand spillovers and export performance of smes in emerging economies: a panel data analysis.....	212
Karimova F.A. Ekoturizmni barqaror rivojlantirishning xorijiy tajribasi va ularni O‘zbekistonda qo‘llash imkoniyatlari.....	217
Raxmanov B.I. Investitsiya siyosatini amalga oshirish mexanizmini takomillashtirish.....	221
Ashurova G.N. Charm-poyabzal sanoati korxonalarida sifatni boshqarish tizimini takomillashtirish yo‘llari.....	225
Axmadjanov I.I. Shaharlar va shahar aglomeratsiyalari mintaqalar va mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining drayveri.....	228
Эгамназарова Г.Ш. Рақамли тенгсизлик: давлатлар ва тармоқлар ўртасидаги технологик узилишларни камайтириш йўллари.....	232
Mamanazarov M.A. Iqtisodiy o‘lishni rag‘batlantirishda milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning xorij tajribasi.....	236
Химматов А.Х. Йўл корхоналарини хусусийлаштиришнинг афзалликлари ва оқибатлари.....	241
Kambaraliyeva I.S. Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorining transformatsiyasi va raqamli ko‘nikmalarning ahamiyati.....	244
Muxiddinov T.Sh. Jizzax viloyatida turizm infratuzilmasini rivojlantirish yo‘nalishlari.....	248
Sayxdodjayeva N.I. Ijtimoiy va ekologik audit: barqaror rivojlanishni ta’minlashda zamonaviy nazorat mexanizmi.....	253
Fayzullayev J.N. Milliy iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning xorijiy tajribalari.....	257
Tursunova N.X. «Xayot sug‘urtasining iqtisodiy mohiyati va uning aholi moliyaviy xavfsizligini ta’minlashdagi roli».....	261
Abdishukurova G.M., Bozorboyev A.R. Sug‘urta kompaniyasi balansini “Risk tetraedri” modeli asosida baholash.....	266
Abdurasulova M.O. Zamonaviy iqtisodiyot nazariyasi asoschilari.....	270

Vaxidov A. Buxgalteriya hisobining tarkibiy tuzilishi - moliyaviy va boshqaruv hisobi.....	273
Turg‘unova T., Muftaydinov Q. Iqtisodiy zonalarda ekologik tadbirkorlikni investitsion va innovatsion qo‘llab-quvvatlashning xorijiy tajribalari.....	277
Kurbanov F.U. Raqamli iqtisodiyotning moliyaviy xizmatlar bozoriga ta’siri.....	283
Umarov T.S. Qurilish sanoati korxonalari iqtisodiy barqarorligini statistik baholashning nazariy-uslubiy asoslarini takomillashtirish.....	287
Rahimova N.A. Kichik biznes subyektlarida inson resurslarini boshqarish tizimidagi muammolari va ularni bartaraf etishda zamonaviy yondashuvlar.....	291
Yangiboyev U.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy menejment tizimini takomillashtirishning nazariy-uslubiy asoslari va amaliy yo‘nalishlari.....	295
Махкамова Н.С. Роль зеленых облигации в финансировании проектов устойчивого развития.....	299
To‘xtarova F.Y. Analysis of tourism insurance practices and their economic efficiency.....	304
Anvarov Sh.D. O‘zbekiston qimmatli qog‘ozlar bozorida investitsion muhitni rivojlantirishning institutsional va infratuzilmaviy omillari.....	308
Xalmirzayev O.A. Ko‘p obyektli savdolarida Vickrey-Clark-Groves mexanizmining samaradorligi tahlili....	313
Zaidov I.I. Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari bozorida raqobat munosabatlarini boshqarish mexanizmlari.....	318
Rahimova N.A. Inson kapitalini boshqarishning tashkilot raqobatbardoshligiga ta’siri.....	321
Gulimboyev S.I., Rejapov X.X. O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida ta’lim kreditlarining iqtisodiy ahamiyati....	324
Bardiyev S.U. Mintaqada raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy samaradorligini baholash: Xorazm viloyati misolida.....	328
Qulmatova S.S. Mahalla tizimida oziq-ovqat ta’minoti zanjirini IoT va sun’iy intellekt texnologiyalari asosida intellektual boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish.....	332
Aminov S.S. Mintaqada qurilish sohasidagi innovatsion rivojlanishga ta’sir etuvchi omillar.....	336
Дадабоева М.М. Кичик бизнеснинг иқтисодий тармоқлари бўйича ривожланиш тенденциялари.....	340
Numonjonova N.A. Kichik biznesni rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish	344
Абдулазизов А.А. Гидроэнергетика саноати ва унда ресурс тежаш жараёнларининг хорижий тажрибалари.....	348
Muradov O.U. Sanoat korxonalari iqtisodiy samaradorlikni oshirish bo‘yicha xorijiy tajribalar va ulardan foydalanish imkoniyatlari.....	352
Saidova M.J. Xorijiy mamlakatlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish tajribasi va uni O‘zbekistonda qo‘llash yo‘nalishlari.....	356
Umirova G.Sh. Qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonalari rentabellik ko‘rsatkichlari asosida iqtisodiy samaradorlikni baholash metodikasini takomillashtirish.....	360
Narmanov U.A., Nazarov J.B., Tursunaxmadov X.Sh. Moliyaviy risklarning iqtisodiy ahamiyati va uni boshqarishning zarurligi: risk tushunchasi va uning turlari.....	365
Nosirov S.N. Barqaror moliyalashtirish global bozorlari: zamonaviy tendensiyalar va rivojlanish muammolari.....	369
Farmanov J.Z., Sanetullaev A.E. Modeling of economic basis and forecast indicators of innovation transformation processes in agricultural entrepreneurship.....	373
Mirzataev S.M. Integration of digital and smart technologies in increasing the ecological resilience of the agricultural system.....	376
Kidirniyazov A.Sh. Development of artificial intelligence-based service monitoring systems for construction quality control.....	379
Абдуллаева Ш.Э. Халқаро индекслар асосида ижтимоий ҳимоя тизимини молиялаштириш.....	382
Mirjalolova M.M. Sun’iy intellekt texnologiyalarining O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik samaradorligini oshirishdagi o‘rni.....	389
Baytanov O‘.M. Sanoat korxonalari mahsulot sifatini boshqarishning tarmoq xususiyatlari.....	394
Умаров А.Т. Особенности развития социальной сферы в Узбекистане.....	400

**КИЧИК БИЗНЕСНИНГ ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИ БЎЙИЧА РИВОЖЛАНИШ
ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ**

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА В ЭКОНОМИЧЕСКИХ СЕТЯХ

DEVELOPMENT TENDENCIES OF SMALL BUSINESS IN ECONOMIC NETWORKS

Дадабоева Маргуба Мамасолиевна

Андижон давлат техника институти
“Иқтисодиёт” кафедраси доценти, и.ф.ф.д. (PhD)

Аннотация

Ушбу мақолада Андижон вилояти мисолида кичик бизнеснинг иқтисодиёт тармоқлари бўйича ривожланиш тенденциялари таҳлил қилинган. Тадқиқот давомида кичик бизнес субъектларининг саноат, қишлоқ хўжалиги, хизмат кўрсатиш, савдо, инвестициялар ҳамда ташқи иқтисодий фаолиятдаги улуши динамикаси ўрганилган. Шунингдек, кичик бизнеснинг иқтисодиётдаги ўрни, унинг ўсиш суръатларига таъсир этувчи асосий омиллар ҳамда тармоқлар кесимидаги ўзгаришлар илмий жиҳатдан баҳоланган. Таҳлил натижалари кичик бизнеснинг айрим тармоқларда барқарор ўсиш тенденциясига эга эканлигини, айрим йўналишларда эса нобарқарорлик сақланиб қолаётганини кўрсатади. Мақолада кичик бизнес ривожланишини янада рағбатлантириш, инвестицияларни жалб этиш ва экспорт салоҳиятини ошириш бўйича илмий асосланган хулосалар ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: кичик бизнес, иқтисодиёт тармоқлари, саноат, хизмат кўрсатиш, қишлоқ хўжалиги, инвестициялар, экспорт, иқтисодий ўсиш, ҳудудий ривожланиш, тадбиркорлик, иқтисодий барқарорлик.

В данной статье на примере Андижанской области проанализированы тенденции развития малого бизнеса по отраслям экономики. В ходе исследования изучена динамика доли субъектов малого бизнеса в промышленности, сельском хозяйстве, сфере услуг, торговле, инвестициях и внешнеэкономической деятельности. Также научно оценены роль малого бизнеса в экономике, основные факторы, влияющие на темпы его роста, а также изменения в разрезе отраслей. Результаты анализа показывают, что в отдельных отраслях малого бизнеса наблюдается устойчивая тенденция роста, тогда как в некоторых направлениях сохраняется нестабильность. В статье разработаны научно обоснованные выводы и рекомендации по дальнейшему стимулированию развития малого бизнеса, привлечению инвестиций и повышению экспортного потенциала.

Ключевые слова: малый бизнес, отрасли экономики, промышленность, сфера услуг, сельское хозяйство, инвестиции, экспорт, экономический рост, региональное развитие, предпринимательство, экономическая устойчивость.

This article analyzes the development trends of small business across economic sectors, using the example of the Andijan region. The study examines the dynamics of the share of small business entities in industry, agriculture, services, trade, investment, and foreign economic activity. It also provides a scientific assessment of the role of small business in the economy, the main factors influencing its growth rates, and structural changes across different sectors. The results of the analysis indicate that small business demonstrates a stable growth trend in some sectors, while instability persists in others. The article develops scientifically based conclusions and recommendations aimed at further stimulating small business development, attracting investment, and enhancing export potential.

Keywords: small business, economic sectors, industry, services, agriculture, investment, export, economic growth, regional development, entrepreneurship, economic stability.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик иқтисодиётнинг муҳим институционал таркибий қисми бўлиб, иқтисодий ўсишни таъминлаш, янги иш ўринлари яратиш, рақобат муҳитини шакллантириш ҳамда аҳоли даромадларини оширишда муҳим аҳамият касб этади. Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатадики, иқтисодиёти ривожланган мамлакатларда кичик бизнес ялпи ички маҳсулотнинг салмоқли қисmini шакллантириб, иқтисодиётнинг мослашувчанлиги ва барқарорлигини таъминловчи муҳим омил ҳисобланади [8, 9].

Ўзбекистонда ҳам кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш давлат иқтисодий сиёсатининг устувор йўналишларидан бири сифатида белгиланган. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ–60-сонли “2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги Фармонида хусусий секторнинг иқтисодиётдаги улушини ошириш, тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш ва ишбилармонлик муҳитини яхшилаш вазифалари белгиланган [1]. Шунингдек, 2023 йил 11 сентябрдаги ПФ–158-сонли “Ўзбекистон – 2030” стратегияси тўғрисидаги Фармонда хусусий мулк устуворлигини таъминлаш, экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва тадбиркорлик субъектларининг ташқи бозорлардаги иштирокини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилган [2].

Иқтисодчи олимларнинг тадқиқотларида кичик бизнес иқтисодий ўсишнинг муҳим драйвери сифатида баҳоланади [6]. Хусусан, кичик бизнес субъектлари бозор конъюнктураси ўзгаришларига тез мослашиши, инвестицияларни самарали ўзлаштириши ва аҳоли бандлигини таъминлаш имкониятларининг юқорилиги билан ажралиб туради. Шу нуқтаи назардан, ҳудудлар иқтисодиётида кичик бизнеснинг ривожланиш тенденцияларини баҳолаш муҳим илмий ва амалий аҳамиятга эга [7].

Андижон вилояти мамлакатнинг иқтисодий жиҳатдан фаол ҳудудларидан бири ҳисобланиб, унда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари иқтисодиётнинг деярли барча тармоқларида фаол иштирок этмоқда. Бироқ уларнинг тармоқлар кесимидаги иштироки бир хил эмаслиги, айрим соҳаларда юқори ўсиш суръатлари кузатилаётган бўлса, баъзи йўналишларда нисбатан пасайиш ҳолатлари мавжудлиги мазкур соҳани чуқур таҳлил қилиш зарурлигини кўрсатади.

Ушбу мақолада Андижон вилоятида 2019–2025 йиллар давомида кичик бизнеснинг иқтисодиёт тармоқлари бўйича ривожланиш динамикаси таҳлил қилиниб, унинг иқтисодий ривожланишдаги аҳамияти баҳоланди.

1-жадвал

Андижон вилоятида иқтисодиёт тармоқлари бўйича кичик бизнес улуши (2019–2025 йй., фоизда)

Тармоқлар	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ЯИМ/ЯХМ улуши	69,7	70,1	72,2	69,5	66	69,5	70
Саноат	18	21,4	27,2	22,4	22	29,5	31
Қишлоқ хўжалиги	99,1	97,8	96,9	96,5	96,1	96,9	97,2
Инвестициялар	67,3	63,5	54,8	59	72	74,1	76
Қурилиш	94,9	93,3	95,2	93,8	96	92,8	93,5
Савдо	86,8	88,5	90,1	93,9	93,8	92,4	93
Хизматлар	69	67,7	66,8	66	65,3	75,6	77
Экспорт	58,9	44,5	36,5	38,3	29,4	36,3	40
Импорт	15,2	12,9	13,1	11	16	18,4	19

Манба: Ўзбекистон Республикаси Статистика агентлиги маълумотлари асосида муаллиф ҳисоб-китоблари

Жадвал маълумотлари таҳлили шуни кўрсатадики, кичик бизнеснинг иқтисодиёт тармоқларидаги иштироки турли йўналишларда шаклланган бўлиб, айрим соҳаларда барқарор ўсиш, бошқаларида эса нисбий пасайиш тенденциялари кузатилган.

Аввало, ялпи ҳудудий маҳсулотда кичик бизнеснинг улуши таҳлил қилинаётган даврда барқарор сақланиб қолган. 2019 йилда мазкур кўрсаткич 69,7 фоизни ташкил этган бўлса, 2025 йилга келиб 70,0 фоизга етган. Бу эса кичик бизнеснинг ҳудуд иқтисодиётидаги етакчи ўрни сақланиб қолаётганлигини англатади.

Тармоқлар кесимида энг юқори ўсиш саноат соҳасида қайд этилди. Хусусан, кичик бизнеснинг саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришдаги улуши 18,0 фоиздан 31,0 фоизгача кўтарилиб, 13,0 фоиз пунктга ошган. Мазкур тенденция саноат тармоқларини диверсификация қилиш, кичик саноат зоналарини ташкил этиш, маҳаллийлаштириш дастурларининг амалга оширилиши ҳамда ишлаб чиқариш инфратузилмасининг ривожланиши билан изоҳланади.

Инвестиция фаолиятида ҳам сезиларли ижобий ўзгаришлар кузатилган. Таҳлил қилинаётган даврда кичик бизнеснинг инвестициялардаги улуши 67,3 фоиздан 76,0 фоизгача ошиб, 8,7 фоиз пунктлик ўсишни таъминлаган. Бу ҳолат кичик бизнес субъектларининг инвестиция жараёнларидаги фаоллигининг ортиши ҳамда молиявий ресурслардан фойдаланиш имкониятларининг кенгайиши билан тавсифланади.

Хизматлар соҳасида кичик бизнес улушининг 69,0 фоиздан 77,0 фоизгача ўсиши мазкур тармоқнинг жадал ривожланаётганлигини кўрсатади. Айниқса, ахборот технологиялари, транспорт, маиший хизматлар ва электрон тижорат соҳаларидаги фаолликнинг ошиши мазкур натижаларга ижобий таъсир кўрсатган.

Савдо соҳасида ҳам ижобий динамика кузатилиб, кичик бизнес улуши 86,8 фоиздан 93,0 фоизгача ошган. Бу ички бозор инфратузилмасининг ривожланиши, аҳоли даромадларининг ўсиши ҳамда тадбиркорлик субъектларининг савдо фаолиятидаги юқори иштироки билан изоҳланади.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида кичик бизнеснинг улуши 97 фоиздан юқори даражада сақланиб қолган бўлса-да, 2019 йилга нисбатан 1,9 фоиз пунктга қисқарган. Бироқ мазкур кўрсаткич соҳада кичик бизнес субъектларининг ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканлигини тасдиқлайди.

Қурилиш соҳасида ҳам кичик бизнеснинг улуши бутун давр мобайнида 90 фоиздан юқори даражада сақланган. Бу ҳолат қурилиш ишларининг асосий қисми хусусий сектор томонидан амалга оширилаётганлигини кўрсатади.

Ташқи иқтисодий фаолият кўрсаткичлари таҳлили экспорт соҳасида муайян муаммолар мавжудлигини кўрсатди. Жумладан, кичик бизнеснинг экспортдаги улуши 58,9 фоиздан 40,0 фоизгача пасайган. Бу ҳолат экспорт таркибида йирик корхоналар улушининг ортиши, ташқи бозорларда рақобатнинг кучайиши ва кичик бизнес субъектларининг экспорт инфратузилмасидан фойдаланиш имкониятлари чекланганлиги билан изоҳланиши мумкин. Шу билан бирга, 2025 йилда 2024 йилга нисбатан 3,7 фоиз пунктлик ўсиш кузатилгани экспорт фаолиятида тикланиш тенденцияси мавжудлигини кўрсатади.

Импорт соҳасида кичик бизнес улушининг 15,2 фоиздан 19,0 фоизгача ошиши ташқи иқтисодий муносабатларда кичик бизнес субъектларининг иштироки кенгайиб бораётганлигидан далолат беради.

Умуман олганда, таҳлил натижалари кичик бизнеснинг Андижон вилояти иқтисодиётида муҳим иқтисодий институт сифатида шаклланганлигини ва иқтисодий ўсишнинг асосий омилларидан бири бўлиб қолаётганлигини кўрсатади. Айниқса, саноат, инвестициялар, савдо ва хизматлар соҳасидаги ижобий ўзгаришлар иқтисодиёт тармоқларининг таркибий диверсификацияси жараёнида кичик бизнеснинг аҳамияти ортиб бораётганлигини тасдиқлайди.

Тадқиқот натижалари Андижон вилояти иқтисодиётида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ўрни барқарор сақланиб қолаётганлигини кўрсатди. 2019–2025 йилларда кичик бизнеснинг ялпи ҳудудий маҳсулотдаги улуши 69,7 фоиздан 70,0 фоизгача ўсган. Энг юқори ўсиш саноат (13,0 фоиз), инвестициялар (8,7 фоиз), хизматлар (8,0 фоиз) ва савдо (6,2 фоиз) соҳаларида кузатилди.

Шу билан бирга, экспорт соҳасида кичик бизнес улушининг 18,9 фоиз пунктга қисқариши ташқи бозорларда рақобатбардошликни ошириш ҳамда экспортни қўллаб-қувватлаш механизмларини такомиллаштириш зарурлигини кўрсатади.

Таклифлар

1. Кичик саноат зоналари ва ишлаб чиқариш кластерларини кенгайтириш орқали саноат тармоғида кичик бизнес иштирокини ошириш.

2. Инновацион ва экспортбоп лойиҳалар учун узоқ муддатли имтиёзли кредитлаш механизмларини ривожлантириш.

3. Экспорт қилувчи кичик корхоналарга логистика, сертификатлаш ва маркетинг харажатлари бўйича давлат қўллаб-қувватлашини кучайтириш.

4. Рақамли иқтисодиёт ва электрон тижорат платформаларини кенг жорий этиш орқали хизмат кўрсатиш соҳасида кичик бизнес рақобатбардошлигини ошириш.

5. Бизнес-инкубаторлар, консалтинг марказлари ва тадбиркорлик инфратузилмасини ривожлантириш орқали янги кичик бизнес субъектларини ташкил этишни рағбатлантириш.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги «2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида»ги ПФ–60-сонли Фармони
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 11 сентябрдаги «Ўзбекистон – 2030» стратегияси тўғрисида»ги ПФ–158-сонли Фармони.
3. Ўзбекистон Республикасининг «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуни.
4. Ўзбекистон Республикасининг «Хусусий корхона тўғрисида»ги Қонуни.
5. Ўзбекистон Республикаси Статистика агентлиги маълумотлари, 2019–2025 йиллар.
6. Peter F. Drucker. Innovation and Entrepreneurship.
7. Joseph Schumpeter. Theory of Economic Development.
8. Organisation for Economic Co-operation and Development. SME and Entrepreneurship Outlook.
9. World Bank. Small and Medium Enterprises Finance Reports.
10. Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожланишига оид илмий мақолалар ва статистик тўпламлар.